

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเน่าเสียเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน
ระหว่างวันที่ 26 – 27 เมษายน ๒๕๕7

งานบริการวิชาการแก่สังคม ฝ่ายวิชาการและวิจัย
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ปีงบประมาณ ๒๕๕7

บทสรุปผู้บริหาร
โครงการกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเน่าเสียเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน
ระหว่างวันที่ 26 – 27 เมษายน พ.ศ. 2557

---

1. บทนำ

งานบริการวิชาการแก่สังคม เป็นหนึ่งในสี่พันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย และงานบริการวิชาการส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก เพราะลักษณะของการบริการวิชาการแก่สังคมเป็นการนำความรู้ความสามารถที่ตนเองเชี่ยวชาญ เพื่อไปบริการให้กับบุคคลภายนอก ดังนั้นจึงต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อความสะดวกในการให้และรับบริการ ก่อนที่จะมีการบริการวิชาการต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชน หรือองค์กรที่จะเข้าไปบริการวิชาการก่อน เพื่อให้จุดประสงค์ของผู้ให้บริการ และผู้รับบริการตรงกัน

จากการเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการของชุมชนเชิงกระป๋อง ซึ่งชุมชนนี้เป็นชุมชนขนาดใหญ่ อยู่บริเวณการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และมีเครือข่ายชุมชนเป็นจำนวนมาก จึงถือโอกาสนี้ทำการสำรวจความต้องการของชุมชนต่าง ๆ พบว่าความต้องการของชุมชนส่วนใหญ่ เป็นความต้องการทางการกำจัดขยะ และการบำบัดน้ำเสีย ซึ่งปัญหาขยะ และน้ำเน่าเสีย เป็นปัญหาที่สำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และสังคม เนื่องจากน้ำที่เน่าเสียเป็นบ่อเกิดของปัญหาอีกมากมาย เช่น มลภาวะทางอากาศ ส่งกลิ่นเหม็น รบกวนคนในชุมชน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคต่าง ๆ รวมถึงสัตว์ที่สามารถแพร่เชื้อโรคสู่มนุษย์ได้ นอกจากนี้ยังทำให้เสียทัศนียภาพที่สวยงามอีกด้วย อาจจะทำให้เกิดปัญหาชุมชนที่ไม่น่าอาศัยอยู่ตามมา ซึ่งการจัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตหัวเชื้อจุลินทรีย์และการทำถังดักไขมันก่อนปล่อยทิ้งน้ำเสียลงสู่รางสาธารณะเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาแม่น้ำลำคลองเน่าเสีย เพื่อลดความสกปรกที่ปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำ ได้แก่ ไขมัน น้ำมัน สารอินทรีย์ สารอนินทรีย์ สารพิษ รวมทั้งเชื้อโรคต่างๆ ให้หมดไปหรือให้เหลือน้อยที่สุด เมื่อปล่อยทิ้งลงสู่แหล่งน้ำก็จะไม่ทำให้แหล่งน้ำนั้นเน่าเสียซึ่งทุกครัวเรือนควรจะต้องมีกระบวนการบำบัดน้ำเสียเบื้องต้นก่อนปล่อยออกสู่สาธารณะหรือสิ่งแวดล้อม

เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาวิทยาการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีองค์ความรู้ และทรัพยากรบุคคลพร้อมที่สามารถบริหารจัดการปัญหา และตอบสนองความต้องการของชุมชนในครั้งนี้ได้ จึงเป็นที่มาของโครงการ การกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเน่าเสีย เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชนด้านงานบริการวิชาการ
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการกำจัดขยะ และการบำบัดน้ำเสียของชุมชนอย่างถูกวิธี และมีประสิทธิภาพ

2. วิธีดำเนินการ

ผู้รับผิดชอบ : อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกับงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
งบประมาณ : งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2557 จำนวนเงิน 50,000.00 บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. แต่งตั้งคณะกรรมการทำงานและจัดประชุม
2. ติดต่อประสานงานในด้านผู้เข้าร่วมอบรม วิทยากร อาหารและเครื่องดื่ม พร้อมทั้งสถานที่ในการดำเนินโครงการ
3. ดำเนินการให้ความรู้ในการบรรยายทฤษฎี และฝึกปฏิบัติ โดยการดูแลของวิทยากร และผู้ช่วยวิทยากร
4. ติดตาม และประเมินผลโครงการ
5. รายงานผลการจัดโครงการ และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

3. ผลการดำเนินการ

การดำเนินการโครงการกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเน่าเสียเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน จัดขึ้นเมื่อวันเสาร์ และวันอาทิตย์ที่ 26 – 27 เมษายน พ.ศ. 2557 ลักษณะโครงการเป็นการอบรมถ่ายทอดความรู้ และแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการ ซึ่งในวันที่ 1 จะเป็นการสาธิตทำถังดักไขมันอย่างง่าย เพื่อนำไปใช้ในครัวเรือน และวันที่ 2 เป็นการสาธิตการทำหัวเชื้อจุลินทรีย์ โดยมีนักศึกษาจากสาขาวิชาวิทยาการสิ่งแวดล้อมฯ เป็นผู้ช่วยประจำกลุ่ม และปฏิบัติตามขั้นตอนที่วิทยากรบรรยาย และมีผู้ช่วยวิทยากรดูแลตามกลุ่มพร้อมทั้งให้คำแนะนำ พร้อมทั้งเอกสารประกอบการอบรมอย่างละเอียด

การฝึกอบรมครั้งนี้ มีผู้สนใจเข้าร่วมอบรมจากชุมชนเชิงกระบือจำนวน 30 คน ระยะเวลาในการจัดโครงการ 2 วัน สำหรับสถานที่ที่ใช้ในการจัดโครงการ ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเชิงกระบือ ในการใช้พื้นที่ด้านล่างของอาคารเรียนเป็นที่จัดโครงการ โดยมีวิทยากร และผู้ช่วยวิทยากรเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สลักจิต พุกจรูญ , อาจารย์กิตติยศ ตั้งสัจจวงศ์ และ อาจารย์วรนุช ตีละมัน

เนื่องจากชุมชนที่เข้าไปจัดโครงการในครั้งนี้ เป็นชุมชนเครือข่ายของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จึงมีผู้สังเกตการณ์ซึ่งเป็นพนักงาน และเจ้าหน้าที่จาก กฟผ. เข้าร่วมในการอบรมครั้งนี้ด้วย นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ส่งตัวแทนมาเข้าร่วมกิจกรรมอีกหน่วยงานหนึ่งคือ สาธารณสุข อ.บางกรวย ซึ่งเป็นโอกาสอันดีในการประชาสัมพันธ์คณะฯ และมหาวิทยาลัยให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างขึ้นได้อีกด้วย

4. สรุปผลตามค่าเป้าหมายของผลผลิต/ผลลัพธ์ของโครงการ

ผลผลิต/ผลลัพธ์ (มหาวิทยาลัย)		
ผลผลิต/ผลลัพธ์	เป้าหมาย	ผลการดำเนินการ
1. จำนวนกลุ่มเป้าหมาย	30 คน	30 คน
2. ความพึงพอใจของผู้รับบริการวิชาการในกระบวนการให้บริการ	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 88	ร้อยละ 91.21

ผลผลิต/ผลลัพธ์ (มหาวิทยาลัย)		
ผลผลิต/ผลลัพธ์	เป้าหมาย	ผลการดำเนินการ
3. ผู้ใช้บริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 85	ร้อยละ 93.49
4. ความพึงพอใจของผู้รับบริการและวิชาชีพต่อประโยชน์จากการรับบริการ	ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80	ร้อยละ 94.48

5. ผลการใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการ

ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	สาธารณูปโภค	รวม
12,800	16,800	20,399.68	..... -	49,999.68

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

ปัญหา อุปสรรค

- งบประมาณในการจัดโครงการเป็นวงเงินที่จำกัด ทำให้วัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้สำหรับการสาธิตในโครงการมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนผู้เข้าร่วมอบรม จึงไม่สามารถให้กับผู้เข้าร่วมอบรมทุกท่านได้ จึงต้องมีการจับฉลาก

ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ

- โครงการนี้เป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์ต่อชุมชนเป็นอย่างมาก อีกทั้งผู้เข้าร่วมอบรมให้ความสำคัญและสนใจเป็นอย่างมาก และในการนี้ได้มีหน่วยงานภายนอกเข้าร่วมในโครงการด้วย ซึ่งในอนาคตอาจได้รับความร่วมมือในการจัดโครงการร่วมกัน หรืออาจได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกอีกด้วย

บทที่ 1
รายละเอียดหลักสูตร
โครงการกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเน่าเสียเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน

บรรยาย และแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ จำนวน 13 ชั่วโมง

หัวข้อที่ 1 (บรรยาย 1 ชั่วโมง)

- การบำบัดน้ำเสียเบื้องต้นด้วยถังดักไขมัน
- วิธีการติดตั้งถังดักไขมัน

หัวข้อที่ 2 สาธิตการทำถังดักไขมัน (บรรยาย เตรียมอุปกรณ์ และแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ 5 ชั่วโมง 30 นาที)

- เตรียมอุปกรณ์สำหรับทำถังดักไขมัน
- ลงมือทำถังดักไขมันอย่างง่าย
- พร้อมทั้งบรรยายวิธีทำ วิธีการนำไปใช้ และประโยชน์ที่ได้รับ

หัวข้อที่ 3 (บรรยาย 1 ชั่วโมง)

- การทำหัวเชื้อจุลินทรีย์เบื้องต้น
- ประโยชน์ของจุลินทรีย์
- เทคนิคการทำหัวเชื้อจุลินทรีย์ สูตรที่ 1 และสูตรที่ 2
- อธิบายข้อดี และข้อเสียในการใช้หัวเชื้อจุลินทรีย์

หัวข้อที่ 4 สาธิตการทำหัวเชื้อจุลินทรีย์ สูตรที่ 1 (บรรยาย เตรียมอุปกรณ์ และแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ 2 ชั่วโมง)

- สูตรที่ 1 การทำหัวเชื้อจุลินทรีย์
- พร้อมทั้งบรรยายวิธีทำ วิธีการนำไปใช้ และประโยชน์ที่ได้รับ

หัวข้อที่ 5 สาธิตการทำหัวเชื้อจุลินทรีย์ สูตรที่ 2

(บรรยาย เตรียมอุปกรณ์ และแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ 3 ชั่วโมง 30 นาที)

- สูตรที่ 2 สูตรไล่แมลง
- พร้อมทั้งบรรยายวิธีทำ วิธีการนำไปใช้ และประโยชน์ที่ได้รับ

บทที่ 2 การดำเนินการ

แผนการดำเนินงานโครงการ

กิจกรรม	ปี พ.ศ. 2556			ปี พ.ศ. 2557								
	ไตรมาสที่ 1			ไตรมาสที่ 2			ไตรมาสที่ 3			ไตรมาสที่ 4		
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1.จัดทำร่างและรายละเอียดโครงการฯ		↔										
2.นำเสนอผู้บริหารเพื่อขอความเห็นชอบในหลักการเบื้องต้น			↔									
3.ปรับรายละเอียดโครงการตามความเห็นชอบของผู้บริหาร					↔							
4.ขออนุมัติโครงการ					↔							
5.ประสานแผน วิทยากรและคณะกรรมการดำเนินงาน						↔						
6.ดำเนินโครงการ							↔					
7.รายงานผลการจัดโครงการ								↔				
8.ติดตามการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์										↔		
9.รายงานการประเมินผลโครงการฉบับสมบูรณ์												↔

ผลการสำรวจข้อมูลความต้องการเทคโนโลยี

เนื่องจากในปีที่ผ่านมางานบริการวิชาการได้จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การผลิตหัวเชื้อจุลินทรีย์เพื่อบำบัดน้ำเสียในชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ขึ้น ณ ชุมชนบางไผ่ อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตรงกันข้ามกับมหาวิทยาลัยศูนย์พระนครเหนือ และในปีงบประมาณนี้ งานบริการวิชาการแก่สังคมจึงลงพื้นที่สำรวจชุมชนละแวกใกล้เคียงมหาวิทยาลัยอีกที่หนึ่งคือ ชุมชนเชิงกระบือ เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายชุมชนอย่างต่อเนื่อง และจากการสอบถามความต้องการพร้อมทั้งเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการของชุมชน พบว่า ปัญหาน้ำเน่าเสีย เป็นปัญหาที่ประสบมากในชุมชน ทางคณะฯ เห็นว่า หากสามารถปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับชุมชนได้ โดยก่อนที่แต่ละครัวเรือนจะทิ้งน้ำเสียลงสู่รางระบายน้ำควรมีการบำบัดเบื้องต้นก่อน โดยเฉพาะน้ำเสียที่เกิดจากการล้างจาน ซึ่งจะมีคราบไขมัน และเศษอาหารมากมายที่ถูกปล่อยทิ้งไปสู่รางระบายน้ำ ถ้าแต่ละครัวเรือนมีการบำบัดในเบื้องต้น เช่นการติดถังดักไขมัน หรือการใช้หัวเชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น จะสามารถช่วยแก้ไข้ปัญหาในเบื้องต้นได้ ซึ่งถ้าคนในชุมชนให้ความสนใจ และให้

ความสำคัญ จาก 1 คริวเรือน ขยายไปเป็นสิบ เป็นร้อยครัวเรือน ก็จะสามารถช่วยกันรักษาความสะอาดของบ้านเรือน และแหล่งน้ำธรรมชาติได้อีกด้วย อีกทั้งจะส่งผลกระทบต่อในวงกว้างไปสู่ชุมชน และสังคมในอนาคตได้อีกด้วย

รูปการสำรวจความต้องการชุมชน

ภาพที่ 1 : การสำรวจความต้องการของชุมชน

การดำเนินงานโครงการ

จากประเด็นที่กล่าวมานั้นงานบริการวิชาการแก่สังคม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงได้เกิดแนวคิดในการจัดโครงการกำจัดขยะ และบำบัดน้ำเน่าเสียเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ขึ้น ซึ่งในส่วนของกิจกรรมในโครงการมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ความสะอาด และไม่ทิ้งน้ำเสียลงสู่รางสาธารณะโดยตรง และนอกจากนี้ยังมีการสาธิตทำหัวเชื้อจุลินทรีย์ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ได้อีกมากมาย เช่น ป้องกันและกำจัดแมลงและโรคพืช ใช้เพื่อลดกลิ่นเหม็นในท่อน้ำทิ้งหรือถังส้วม และเป็นการบูรณาการความรู้จากสถาบันการศึกษาสู่ชุมชน เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในชุมชน จะทำให้ชุมชนเป็นชุมชนที่น่าอยู่ต่อไป จากนั้นจึงดำเนินการติดต่อวิทยากร คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สลักจิต พุกจรรยา ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อติดต่อประสานงาน และดำเนินงานร่วมกันในส่วนของเนื้อหา และวิธีในการดำเนินงาน ซึ่งวิทยากรได้รวบรวมวิธีการทำหัวเชื้อจุลินทรีย์ และสูตรไล่แมลง มาเป็นเอกสารประกอบการอบรม และอาจารย์

กิตติศ ตั้งสัจจวงศ์ เป็นวิทยากรในส่วนของ การสาธิตการทำถังดักไขมันอย่างง่าย พร้อมทั้งทำคู่มือเพื่อนำมาใช้ในการฝึกอบรม และเผยแพร่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ในโครงการ

ขั้นตอนการเตรียมงาน

มีการประชุมกับสมาชิกในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในเรื่องเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินงานโครงการ พร้อมทั้งรายละเอียดในวันจัดโครงการ อีกทั้งได้มีการประสานงานกับ กฟผ. ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานภายนอก เพื่อมาสังเกตการณ์ในวันอบรม และหากการอบรมในครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน อาจมีการต่อยอดร่วมทำงานกันต่อไปในอนาคต

ภาพที่ 2 : การประชุมกับชุมชน และกฟผ.

ภาพที่ 3 : เอกสารประกอบการอบรม และประชาสัมพันธ์

ภาพที่ 4 : ถังตกใจมันอย่างง่าย

หลังจากที่ดำเนินงานโครงการแล้วเสร็จมีการติดตามสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมใน 5 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่
- 2) ด้านวิทยากร
- 3) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ
- 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- 5) ด้านประโยชน์จากการรับบริการ

ซึ่งผลของการประเมินโครงการจะอยู่ในบทที่ 3 ผลการดำเนินโครงการ และหลังจากนี้จะมีการติดตามผลการนำไปใช้ประโยชน์ และจะสรุปอยู่ในบทที่ 4 ของเล่มโครงการ